

Kennisdeling ten behoeve van de publieke sector

1. **Nut en noodzaak (beslis)termijnen in het bestuursrecht.**
2. **(Bouw)plantoetsing onder de Wabo.**
3. **Instrument in de Wabo: aanwijzingen met betrekking tot handhaving.**

1. Nut en noodzaak (beslis)termijnen in het bestuursrecht.

De Algemene wet bestuursrecht (Awb) geeft algemene regels die bestuursorganen in acht moeten nemen bij het nemen van besluiten. Het bekendste besluit is de beschikking. Bijvoorbeeld een parkeervergunning, subsidie of een AOW-uitkering. Maar ook verzoeken om handhaving en informatie op grond van de Wet openbaarheid van bestuur vallen onder het begrip beschikking. Er zijn dus heel wat soorten beschikkingen te noemen. Kenmerkend voor beschikkingen is dat zij de rechtspositie van de aanvrager raken. Heb ik wel of geen recht op een gehandicaptenparkeerkaart, krijg ik subsidie of een uitkering, mag ik de eik in mijn achtertuin kappen? Daarom heeft de wetgever in de Awb opgenomen dat een bestuursorgaan de beschikking zorgvuldig moet voorbereiden. Hoe? Door het algemeen belang en het belang van de aanvrager tegen elkaar af te wegen. Daarbij moet het bestuursorgaan ook letten op beslistermijnen. Dat kan een wettelijke beslistermijn zijn. Is in de wet voor een bepaalde beschikking geen beslistermijn opgenomen, dan moet de beslissing worden genomen binnen de redelijke termijn als bedoeld in de Awb. Hoe lang is deze redelijke termijn? Zo kort mogelijk, maar in ieder dient binnen 8 weken na de ontvangst van de aanvraag een beslissing te zijn genomen.

Tot voor kort konden bestuursorganen vrijwel risicoloos de beslistermijn overschrijden. Dit is veranderd met de komst van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen (Wet dwangsom). De Wet dwangsom is geen zelfstandige wet, maar houdt een wijziging van de Awb in.

In Awb zijn op grond daarvan twee voorzieningen ten behoeve van de aanvrager opgenomen. In de eerste plaats de zogenoemde dwangsomregeling in de Awb. Op grond van deze regeling kan een aanvrager aanspraak maken op een dwangsom als niet tijdig op een aanvraag wordt beslist. De dwangsom bedraagt maximaal € 1.260. De dwangsomregeling is van overeenkomstige toepassing verklaard op beslissingen op bezwaar. In de tweede plaats kan de aanvrager zonder eerst de bezwaarschriftprocedure te hoeven volgen direct beroep in stellen tegen het niet

tijdig nemen van een besluit. De rechtbank legt altijd een hogere dwangsom op dan voorzien in de dwangsomregeling. Veelal wordt aan de uitspraak een dwangsom van € 100 per dag met een maximum van € 15.000 gekoppeld.

De Wet dwangsom kan ook tot gevolg hebben dat een particulier die naar aanleiding van een parkeerboete informatie verzoekt op grond van de Wet openbaarheid van bestuur, financieel voordeel heeft van de boete en dat het bestuursorgaan financieel nadeel lijdt. Dit blijkt de uitspraak van de rechtbank 's-Gravenhage van 22 juli 2011 (LJN BR3105). Het college van Roermond moet € 700 betalen aan eiser wegens het niet tijdig beslissen op het verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur, dit terwijl de door het college opgelegde parkeerboete van € 60 (waarover informatie is gevraagd) in het geheel niet ter discussie stond. Hier is sprake van oneigenlijk gebruik van de Wet openbaarheid van bestuur.

Het niet tijdig beslissen op een aanvraag om een vergunning e.d. leidt dus tot financieel nadelige consequenties voor de overheid. Uit onderzoek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties blijkt dat veel ambtenaren onvoldoende op de hoogte zijn van het belang van tijdig beslissen. Bovendien is men onvoldoende op de hoogte van de mogelijkheden die de Awb biedt om de beslistermijn te halen. Zo biedt de Awb diverse mogelijkheden om de beslistermijn op te schorten. Een goed gebruik van deze mogelijkheden kan grote financiële voordelen hebben. Bedenk daarbij dat de beslistermijn al begint te lopen na de ontvangst van de aanvraag! Tot dusverre maken aanvragers nog weinig gebruik van de mogelijkheid van de dwangsom. Maar naarmate de regeling bekender wordt, zal dat snel veranderen. En de bezuinigingen op het ambtenarenapparaat maken het voor de overheid ook steeds moeilijker om tijdig te beslissen. Hierin schuilt voor de toekomst een groot risico voor de overheid.

“Het niet tijdig beslissen op een aanvraag om een vergunning e.d. leidt dus tot financieel nadelige consequenties voor de overheid”

De Wet dwangsom is geen gemakkelijke regeling. Dit blijkt uit de vele uitspraken die zijn gedaan en die op www.rechtspraak.nl zijn gepubliceerd. De uitspraken geven meer inzicht in (de uitleg van de) de Wet dwangsom.

Er bestaan verschillen tussen de dwangsom- en beroepsregeling. De dwangsomregeling geldt alleen voor aanvragen om een beschikking. De mogelijkheid van direct beroep geldt echter voor alle besluiten. Zo kan een belanghebbende beroep instellen bij de rechtbank tegen het niet tijdig nemen van een besluit van algemene strekking. Dit blijkt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak d.d. 4 mei 2010 (BR 2010, 124). De Afdeling bestuursrechtspraak oordeelde dat de mogelijkheid van direct beroep ook van toepassing is op het niet tijdig vaststellen van een bestemmingsplan (art. 3.8, lid 1 onderdeel e Wro). Maar let op. In deze gevallen dient de rechter bovendien nog ambtshalve een dwangsom op te leggen. In dit geval koppelde de Afdeling bestuursrechtspraak aan de uitspraak een dwangsom van € 100 per dag, met een maximum van € 15.000.

Dat is nog niet alles. Ingeval van niet tijdig beslissen kan de overheid ook geconfronteerd worden met verzoeken om materiële en immateriële schade. Verzoeken om immateriële schade kunnen worden ingediend als de redelijke termijn als bedoeld in art. 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden is overschreden.

Kortom, voor de burger bestaan veel mogelijkheden om de overheid te dwingen tijdig actie te ondernemen. Voor de overheid vormen die mogelijkheden financiële risico's. Zo lang de burger nog beperkt gebruik maakt van zijn mogelijkheden vallen die risico's te overzien. Maar wat als de burger zich bewust wordt van zijn mogelijkheden? Wat, als steeds meer het geval lijkt, gespecialiseerde bureaus de burger gaan helpen bij het indienen van aanvragen waarbij doelbewust gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van een dwangsom (bijvoorbeeld bij het indienen van een verzoek om informatie met als doel het innen van een dwangsom? Wat als de overheid als gevolg van de

bezuinigingen op het ambtenarenapparaat steeds minder in staat blijkt tijdig te beslissen?

Voor de overheid is het verstandig nu al een passend antwoord te vinden op al deze vragen. Daarvoor is een goed overzicht van de diverse regelingen en de inhoud daarvan belangrijk. Op de bijeenkomst die op 11 oktober 2011 zal plaatsvinden, zullen al deze regelingen en de daaraan voor de overheid verbonden risico's worden behandeld. Daarbij staat een praktische aanpak centraal.

2. (Bouw)plantoetsing onder de Wabo.

Maar ik zou ook kunnen zeggen: "Houtopstandvelplantoetsing". Of "Inritplantoetsing". Of wat dacht u "Strijdig-gebruik-van-de-gronden-met-het-bestemmingsplan-plantoetsing". Kernwoord bij al het voorgaande is in ieder geval "plan". Wat voor "plan" de burger ook had: voor 1 oktober 2010 was voor elk van deze "plannen" een afzonderlijke toestemming nodig. Deze toestemmingen stonden elk voor zich centraal en hadden elk -onder meer- een eigen toetsingskader. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) veranderde dat; niet langer staat de wet- en regelgeving centraal. In plaats daarvan is het integrale project -in feite het geheel aan "plannen" dat de burger/ ondernemer op een bepaalde plaats wil uitvoeren- het uitgangspunt geworden.

Vanaf 1 oktober 2010 geldt dus dat al de genoemde *toestemmingen* (en meer) op één hoop zijn geveegd en dat het uitgangspunt bij planbeoordeling het complete project dat de burger of ondernemer op een bepaalde plaats uit wil voeren centraal staat. Maar met de Wabo zijn de *toetsingsgronden* die de kaders stellen grotendeels

Een goede mogelijkheid om een overzicht te krijgen van de mogelijke financiële gevolgen van niet tijdig beslissen.

[Actualiteitenbijeenkomst: "Nut en noodzaak van \(beslis\)termijnen in het bestuursrecht", 11 oktober 2011, Amersfoort.](#)

Voor nadere informatie klik op bovenstaande hyperlink

ongewijzigd gebleven. Gevoelsmatig komt u als uitvoerend plantoetser daardoor in een spagaat terecht.

Gesteld zou immers kunnen worden dat bouwplantoetsing onder de Wabo hetzelfde is als bouwplantoetsing onder de Woningwet. En op zichzelf is dat waarschijnlijk nog waar ook. Als u een aanvraag om omgevingsvergunning voor het bouwen van een garage aan een bestaande woning ter behandeling krijgt is de kans groot dat de behandeling van die aanvraag vrijwel identiek is aan de behandeling van voorheen de bouwvergunning. Of toch niet?

Er wordt nog altijd aanspraak gemaakt op uw expertise, maar de hele context waarin dat gebeurt is veranderd. Aan de ene kant voelt zo'n aanvraag vertrouwd aan als een oude jas waardoor u wellicht de neiging heeft gewoon te doen wat u altijd al gewend was. Aan de andere kant weet u dat er meer gevraagd wordt door de Wabo. Plantoetsing is meer projecttoetsing geworden. En dat alles in veel minder tijd.

De Wabo vraagt -Noblesse Oblige- (*) van het bevoegde gezag dat deze verder kijkt dan hetgeen de aanvrager in al z'n oprechte onwetendheid heeft aangevraagd. Het bevoegd gezag heeft voor deze toets zo haar mannetjes en vrouwtjes. En die mannetjes en vrouwtjes dat bent u. Dus u moet beoordelen of er op de plaats van de beoogde garage een boom staat. Moet voor het kappen van deze boom dan een vergunning worden afgegeven? Is er een inrit aanwezig of moet er een aangelegd worden. En is daar dan op grond van de gemeentelijke verordeningen vergunning voor vereist? Indien er een samenloop van vergunningplichtige activiteiten is, zal getoetst moeten worden of deze samenloop onlosmakelijk is (**)

() Noblesse oblige: oorspronkelijk "adeldom legt verplichtingen op", tegenwoordig gebruikt om aan te geven dat een bepaalde positie bepaalde verplichtingen met zich*

meebrengt. In casu: het bevoegd gezag heeft vanuit haar positie het overzicht op de mogelijke samenloop met andere toestemmingen en moet de aanvrager daarvan op de hoogte stellen en in bepaalde gevallen zelfs verplichten deze alsnog aan te vragen door middel van een verzoek om aanvulling zoals bedoeld in artikel 4:5 Awb. De aanvrager blijft uiteindelijk verantwoordelijk voor de deelaspecten hij per vergunning wil aanvragen.

(**) Een dakkapel op een monument zetten heeft betrekking op de activiteit bouwen en deze kan niet plaatsvinden zonder het monument te verstoren. Bouwen en monument verstoren zijn dus onlosmakelijk met elkaar verbonden. Maar hoe zit het in dit geval met de activiteit "slopen"?

Stel dat er op geen enkele manier een samenloop van activiteiten is, dán is de praktijk van plantoetsing identiek aan de situatie onder de Woningwet (**).

(***) Voor de goede orde: ik heb het hier sec over de inhoudelijke toetsing van de technische aspecten. De invloed die het hele proces van vergunningverlening onder de Wabo, alle (nieuwe) publicaties, de inhoud van de vergunning en wat dies meer -en vooral wél gewijzigd- zij, op de (samenhang) van toetsingen heeft komt aan bod in de bijeenkomst (Bouw)plantoetsing onder de Wabo die Bureau | Kennis op woensdag 12 oktober 2011 organiseert.

Als is vastgesteld voor welke activiteiten vergunning aangevraagd is/ moet worden, moet worden vastgesteld of bij de aanvraag voldoende gegevens zijn geleverd om deze te beoordelen en eventueel om aanvullingen gevraagd. Maar wat doet u als aanvullende gegevens zijn ingediend en daaruit blijkt dat er een nieuwe (onlosmakelijke) activiteit aan de aanvraag toegevoegd is? Mag u dat accepteren? Kunt u meer dan eens aanvullende gegevens vragen? En indien dat het geval is; onder welke omstandigheden? En hoe vaak kan dat dan?

Eenmaal volledig zal voor de verschillende activiteiten inhoudelijk getoetst moeten worden of de aanvraag voldoet aan de wet- en regelgeving.

De ontvankelijkheid en inhoudelijke beoordeling is het specialistisch werk dat voorheen veelal bij een persoon was belegd die zich op dat onderdeel had toegelegd: bouw bij de bouwkundige, monumenten bij monumentenzorg en kap bij de Boom Technisch Adviseur. Onder de Wabo dient deze toets per onderdeel in samenhang met de andere toetsingen gedaan te worden. Maar wat houdt die

samenhang dan in? Kunnen deze toetsingen dan nog steeds bij meerdere personen liggen die rapporteren aan één coördinator (bijvoorbeeld)? En wat moet die coördinator dan kunnen? Of is het beter deze toetsingen onder te brengen bij één persoon die je dan "vergunningmanager" noemt? En moet deze dan ook het hele vergunningproces begeleiden?

Dit zijn vragen waarop de bevoegde gezagen in hun voorbereiding op de invoering van de Wabo antwoorden moesten zien te vinden. Een jaar na de invoering van die Wabo heeft u in de praktijk de eerste ervaringen opgedaan en kunt u bepalen of de antwoorden die we een jaar geleden hadden in de praktijk toch enigszins bezijden de waarheid bleken.

Op woensdag 12 oktober 2011 organiseert Bureau | Kennis een cursus/ expertmeeting waarin de praktische uitvoering van plantoetsing/ projecttoetsing onder de Wabo nader belicht wordt en waar u handreikingen krijgt om voor uw eigen praktijk plantoetsing op een effectieve en efficiënte wijze voor uzelf te organiseren. De dag zal bestaan uit een deel theorie (wet, toelichting en jurisprudentie), een deel praktische casussen en een deel discussie gaan om het geleerde te verankeren en uw expertise te scherpen.

Indien u aan deze dag deel wenst te nemen en u heeft op voorhand al specifieke vragen dan nodigen wij u van harte uit deze alvast te stellen zodat de cursus nog beter afgestemd kan worden op uw praktijk.

[Cursus: "\(Bouw\)plantoetsing onder de Wabo", 12 oktober 2011, Zwolle.](#)

Voor nadere informatie klik op bovenstaande hyperlink

3. Instrument in de Wabo: aanwijzingen met betrekking tot handhaving.

De artikelen 5.7, 5.8 en 5.9 Wabo bieden mogelijkheden Artikel 5.7 voorziet in een aanwijzingsbevoegdheid waarmee de kwaliteitseisen zo nodig door de Gedeputeerde Staten kunnen worden afgedwongen. De aanwijzingsbevoegdheid is een uiterst middel. Gedeputeerde Staten moeten tot de overtuiging zijn gekomen dat andere correctiemechanismen, zoals overleg of arbitrage, niet kunnen leiden tot een oplossing en dat er sprake is van een bestuurlijke impasse. GS kunnen een individuele gemeente of een individueel waterschap dwingen tot kwaliteitsverbeterende maatregelen. Voordat tot dwang wordt overgegaan zal eerst ambtelijk overleg plaatsvinden, zo nodig gevolgd door bestuurlijk overleg. Dit overleg biedt een laatste mogelijkheid om het aanwijzingsbesluit te voorkomen. Bij de aanwijzing wordt een termijn gesteld waarbinnen burgemeester en wethouders of het dagelijkse bestuur van het waterschap gevolg moeten hebben gegeven aan de aanwijzing. Wanneer aan de aanwijzing geen gevolg wordt gegeven, kunnen de GS de aanwijzing zelf uitvoeren op kosten van de betrokken overheid.

Artikel 5.8 voorziet in de bevoegdheid van GS tot het opleggen van de verplichting om een handhavingdienst in te stellen. Ook deze aanwijzing is een uiterst middel. Duidelijk moet zijn dat er geen andere afdoende oplossingen zijn. Bovendien moet de provincie hebben geconstateerd dat de verplichte instelling van een handhavingdienst tot een daadwerkelijke oplossing van

de problemen kan leiden. De aanwijzing leidt tot een gemeenschappelijke regeling op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Tot de taken van de aldus in het leven geroepen handhavingdienst behoren in ieder geval het houden van toezicht, het behandelen van klachten over de naleving van regelgeving en het verzamelen en registreren van gegevens met het oog op uitoefening van handhavingbevoegdheden. Daarnaast behoren tot de taken ook het ambtelijk voorbereiden van de handhavingbeschikkingen en de ambtelijke uitvoering van deze beschikkingen.

Artikel 5.9 voorziet de minister van Infrastructuur en Milieu verschillende bevoegdheden tot het geven van een aanwijzing. De aanwijzing is slechts een laatste middel. Als GS nalaten gevolg te geven aan een aanwijzing van de minister van Infrastructuur en Milieu om gebruik te maken van hun bevoegdheid om een aanwijzing te geven aan B&W of aan het DB van een waterschap, voorziet het zesde lid van artikel 5.9 Wabo in de bevoegdheid voor de minister van Infrastructuur en Milieu om zelf op kosten van de betrokken provincie aan de betrokken gemeente of aan het betrokken waterschap de aanwijzing te geven.

De consequenties voor de handhaving en het toezicht na inwerkingtreding van de Wabo worden uitgebreid besproken in de cursussen over Handhaving die Bureau | Kennis op 22 september en 12 oktober 2011 organiseert.

[Cursus: "Handhaving en toezicht in ruimtelijk bestuursrecht", 22 september, Amersfoort.](#)

[Cursus: "Inleiding Handhaving onder de Wabo", 12 oktober 2011, Amersfoort.](#)

Voor nadere informatie klik op bovenstaande hyperlinks

Agenda najaar 2011:

[Cursus: "Europees recht en betrekkingen", 13 september 2011, Amersfoort.](#)

Aan EU regelgeving valt niet te ontkomen! Ook u wordt in uw dagelijkse werkzaamheden steeds meer en vaker mee geconfronteerd. Te denken valt aan zeer ingewikkelde Europese regels voor staatssteun en aanbestedingen, aan

Europese milieuriichtlijnen en Europese regels voor water- en luchtkwaliteit. Het nakomen van deze regels door lokale overheden is geen vrijblijvende zaak. Zo is er sprake van toenemend financieel risico als gevolg van verhaalsmogelijkheden en van rijkstoezicht op niet naleving van Europese wet en regelgeving door lagere overheden. Bovendien kan een burger naar de rechter stappen als zijn of haar gemeente in strijd handelt met het Europese recht. Naar Europa moet echter niet alleen in termen van bedreigingen worden gekeken. Brussel

biedt namelijk zoveel kansen. Brussel kent een groot aantal subsidies waar gemeenten gebruik van kunnen maken. Gemeenten doen dat echter onvoldoende, omdat men van het bestaan niet afweet en omdat er geen kennis en/of capaciteit beschikbaar is om subsidies te verwerven.

Cursus: "Maken van bestemmingsplannen", 19 september 2011, Amersfoort.

Conform de Wro is het bestemmingsplan het belangrijkste instrument voor ruimtelijke ordening. Het bestemmingsplan vertaalt beleid in regels en is juridisch bindend voor zowel het bevoegd gezag als de burger. Deze cursus richt zich op het verkrijgen van inzicht in de samenhang van planregels en plankaart én op het maken van planregels. Aan de hand van cases zal het maken van planregels uitgebreid geoefend worden.

Basiscursus: "Wet ruimtelijke ordening", 10 oktober 2011, Amersfoort.

Op 1 juli 2008 is de Wro in werking getreden. De Wro heeft de "oude" Wet op de Ruimtelijke Ordening vervangen. Het doel van deze cursus is medewerkers die voor hun taakuitoefening dienen te beschikken over basale kennis van de Wro, de benodigde kennis te verschaffen. Om de doelen van de Wro te kunnen realiseren dienen al dan niet nieuwe medewerkers, kennis te hebben van de huidige instrumenten en procedures. De hoofdpunten van de Ruimtelijke Ordening en aanpalende wetgeving (o.a. milieu, natuur, water, archeologie en MER) alsmede de werkprocessen binnen de gemeentelijke organisatie zullen aan de orde komen. Daarnaast zal ingegaan worden op de relatie tussen de Wro en de op 1 oktober 2010 in werking getreden Wet. algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Seminar: "Wet voorkeursrecht gemeenten en de Reiswijzer gebiedsontwikkeling", 13 oktober 2011, Amersfoort.

De Wet voorkeursrecht gemeenten is de afgelopen jaren nogal ingrijpend gewijzigd. Niet alleen het publiekrechtelijke deel van de Wvg (vereenvoudiging vestigingsprocedure en herziening vestigingsgrondslagen) heeft een metamorfose ondergaan, ook de zogeheten aanbiedings- en prijsvaststellingprocedure is op de schop gegaan. In de nieuwe Reiswijzer gebiedsontwikkeling 2011 wordt speciale aandacht besteed aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en aan de Crisis- en herstelwet waarmee een sterke juridische vereenvoudiging is gerealiseerd. Tijdens deze bijeenkomst wordt u bijgepraat over de ins- en outs van voorkeursrecht en gebiedsontwikkeling. Daarnaast zal de Reiswijzer 2011 als routeplanner voor gebiedsontwikkeling uitgebreid worden besproken.

Cursus "Architecten en vergunningsvrij bouwen", 31 oktober 2011, Amersfoort

De op 1 oktober 2010 in werking getreden Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is op zichzelf al een ingewikkeld stuk regelgeving. Voor een gemiddelde gemeente (vergunningverlener) zijn al die nieuwe regels al niet eenvoudig te duiden en te doorgronden, laat staan voor de aanvrager. De architect wordt, behalve voor het ontwerpen van een gebouw, zeer vaak tegelijk ingeschakeld om de voor het bouwen en gebruiken van het door hem ontworpen bouwwerk vereiste vergunningen te regelen. Praktische kennis over het vergunningvrij bouwen zal de aanvrager helpen een juiste inschatting te maken of een omgevingsvergunning al dan niet vereist is. Aan de hand van casus en een serie illustraties zullen de ins en outs van het vergunningvrij bouwen worden besproken. Deze cursus voldoet aan de regeling "Bij- en nascholing architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten" van het architectenregister.

Bureau | Kennis organiseert seminars, actualiteitenbijeenkomsten en cursussen voor bestuurders en medewerkers van regionale en lokale overheden. Uitsluitend verzorgd door ervaren sprekers en (praktijk)docenten. Zij die bekend zijn met dan wel binnen de publieke sector en problemen binnen de dagelijkse praktijk van toehoorders herkennen. Zij spreken als geen ander de taal van de deelnemer en dragen direct toepasbare oplossingen aan. Professionals met een grote staat van dienst.

www.bureau-kennis.net

info@bureau-kennis.net